

על מחלת הסכיון והפרניה של המדיניות הכלכלית הישראלית

היה זולה מאלה המורכבות עלידי השותפות של שובני סקי וכוזר ההסתדרותית. מכיון שישראל לא יכלה לתת כל התחייבות בקשר להורדת מכסים ותשלומי יבוא אחי רים, משכו אנשי השוק כתפיהם. אחדים עשו זאת בצער, ואחדים עשו זאת בשימחה. הלאו היה אחיד.

לאחר הביטולן החרוץ הזה לא היתה כל ברירה לישראל אלא לאכול את הצפרדע שי הבינה לעצמה ולבקש משאיומתן חדש על הסכם מיסחרי עם השוק. דהיינו — ביקשו בדיוק אותו הדבר שדחו אותו שנה קודם לכן. המשאיומתן התנהג על הורדה הרדית של מכסים.

המילה "הדדית" לא נחשבה ביותר בעיני הישראלים בבריטל — אך התברר להם מהר מאוד שאנשי השוק לקחו אותה בצנינות רבה. קבעו אנשי השוק עובדה פשוטה: כלל סחורות השוק שנשלחו לישראל שילמו, עם כניסתן לתחום ישראל בשנת 1967, 100 מיליון ל"י מכס ותשלומי מיסים אחרים. זה היה 17.3% מערך הסחורות.

כלשהי. המחלקה הכלכלית של משרד החוץ (מנהלה) — אביעור שלוש הוא אחד מהצעירים המוכשרים המעטים המחזיקים תעודת במשרד זה. והוא אישית אינו אחראי למצב הביטול נקלע עתה) השתעשעה כבר בחלום "הקיץ של ישראל", "אירופית".

כאשר הסתיים הסכם מכסים מוגבל עם השוק ב-1967, לא נענתה ישראל להצעה ל"חדשו" מכיוון שממילא צריך היה להחליט על

ישראל - והשוק

האירופי המשותף

לפני כחודש ימים נסעה חבורה מכובדת — פקידים ממשרד המכס מכל המשרדים הכלכליים — לבלגיה, על-מנת לנהל משאומתן עם שלטונות השוק המשותף. היעד — קבלתה של ישראל כחברה ניספחת לשוק. המשאומתן נמשך בדיוק יום וחצי. העיתונות הישראלית דיווחה בנאמנות, שהוא, התקדם יפה ושיימשך. העיתונות בחוץ-לארץ לא דיווחה כלל על משאומתן זה. שם אין זה כל-כך מעניין במה עוסקים מיספר עובדים זוטרים של מנגנון הענק של השוק בבריטל. כעבור פחות משבוע חזרו 15 הפקידים ארצה.

עשרה מהם טפו כעבור שבועיים שנית לבריטל. הפעם נמשך "המשאומתן" בערך יום עבודה אחד — כולל שתיית קפה וארוחת-צהריים צנועה. שוב פורסם כאן, כי השיחות מתקדמות יפה, ושהן תימשכנה. כל יתר הפרטים של משאומתן זה, עם אחת מלקוחותיה העיקריים של ישראל, ועם אחד מספקיה הראשיים, נשארו סוד כמנס.

ליצואנים, החייבים סוף-סוף לכלכל את ענייניהם וזמן ניכר מראש, אסור היה לדעת איזה ממוצריהם ייהנו מה קלות מכס. ליבואנים (כ-30% מהיבוא שלנו ב-1969 בא

כשילון מוצג "כהיינוג"

ב-1968, הוטלו תשלומים של למעלה מ-221 מיליון ל"י, או כימעט 20% מערך הסחורות.

יתר על כן — אם בשנת 1967 שילמו סחורות השוק רק 25% מכלל מיסי היבוא שנבחה ישראל (24% מכל היבוא בא מהשוק), הרי ב-1968 שילמו סחורות השוק 34% מכל היבוא. בה בשעה היבוא משם היווה רק 29% מהסכום הכולל.

לאנשי השוק לא היה איכפת שהפער לרעתם נוצר מה מדיניות הישראלית להטיל תשלומים גבוהים במיוחד על מוצרי תצרוכת כמו מכוניות, מכשירי טליוויזיה ומכשירי חשמל, ש-55% מהם מיובאים דווקא מארצות השוק. הם טענו שמיבנה המיסים והמכסים הישראלי מפלה אותם לרעה — דבר שהוא נכון בעיקרו — ושכל ויתור שלהם על מכסים צריך להתלח אל ויתור ישראלי מקביל.

★ ★ ★
בלוף לפני הבחירות

מכיוון שלמשרד החוץ, אשר ניהל את המשא ומתן, לא היתה כל סמכות להחליט על סידורי המיסוי בישראל, נסחב העניין זמן רב עד אשר הוגשה טיוטא של הסכם. היה מדובר בה על הורדה כללית של מכסים — אלא שהרשימה, גם של ישראל וגם של השוק כללה יוצאי אים מן הכלל, שלגביהם ההסכם אינו חל. ישראל כללה ביוצאים מן הכלל את מרבית מוצרי התצרוכת בני קיימא, כנ"ל. השוק כלל ברשימתו למעלה מ-80% של מוצרי היצוא הישראליים.

היה מי שדאג לכך, שבדיוק לקראת הבחירות בישראל יפורסמו הדברים בצורה מקור טענת, כך שיכול היה להתעורר הרושם שיש ראל נחלה הצלחה מדינית וכלכלית רצינית. אחרי-כך יצאה מישלחת ה-15, כדי לנסות ולשנות את הרשימה השחורה שבהסכם המי יועד. מכיוון שגם הם לא יכלו להבטיח הורי דת מכסים בישראל, נסתיים המשאומתן מהר מאוד.

הדבר האחד שהושג, היתה הורדת המכס על פרי ההדר מ-20% ל-12%. מכיון שמכס זה הונהג כמכס אחיד, רק בשנה שעברה, היתה זו, למעשה, חזרה למצב הקודם. יחד עם זה, היתה ההנחה כרוכה בתנאי קטן. היא תחול רק אם מחיר ההדרים, "בשערי השוק" לא יהיה נמוך מ-179 דולר הטונה.

לאור ההצפה הצפויה של השוק עלידי פרי מצפון אפריקה יש להניח שהמחיר יעלה רק לעיתים רחוקות מעל לרמה זו.

תקנה זו, המיועדת לשמור על האינטרסים של הצרכן האירופי, שלא צריך לסבול מייקור יתר של הפרי, פוגעת כמובן קשה בפרודת הישראלית.

בינתיים נמוג, כמוכזב, החלום של ישראל "אירופית". השוק אינו זקוק לחברים הסובי דים ממחלת הסכיון והפרניה (פיצוי האישיות) — שהם בעד מדיניות כלכלית של חומות מכס גבוהות כאשר מדובר ביבוא, והדורשים הסרת החומות האלה כאשר הם מבקשים לייצא.

התעשייה הישראלית, הזקוקה לייצוא כא" וזיר לנשימה בשל זעירותו של השוק המקרי מ, תצטרך גם להבא להרחק בקושי בסרי קים שחותירו חומות המכס בחו"ל.

בקשתה להספחות. ההסכם הודש כל פעם לחצי שנה נוספת.

★ ★ ★

ישראל בודעת צפרדע

ינתיים נבדקה הבקשה הישראלית בבריטל. ה שוק אינו נוהג לסחוב בעיות, ובדרך-כלל מוכרעות הן לכאן או לכאן תוך זמן סביר. כך קרה גם עם בקשתה של ישראל. היא נדחתה. אך משרד החוץ, שלא היה זקוק

אביעור שוש
חלום בהקיץ

לכישלונות נוספים בעיני הציבור הישראלי, ביקש, באמ" צעות מישלחת ישראל ליד השוק (ראש המישלחת הוא צמיאל גיר, שגריר ישראל בבריטל) לא לפרסם את הלאו המוחלט בצורתו המקורית אלא לעוספו בסוכריה של המשאומתן.

ה"לא" האירופי היה מבוסס על עובדה פשוטה. המשק הישראלי מבוסס על מיסוי כבד ביותר של היבוא ועל מתן סובסידיות מירביות ליצוא. מגמה זו מנוגדת לכיוון ההתפתחות של השוק, המוריד שיטתית את חומות המכס בין חבריו. ישראל לא היתה מוכנה לכל צעד בכיוון זה — איש בצמרת הכלכלית של המדינה אינו מסוגל אפילו לחשוב על מצב שבו מכונית מדגם פידו או פיאט מיובאת

מהשוק המשותף) אסור היה לדעת באלו תנאים יבאו את סחורותיהם ב-1970.

הסיבה לסודיות זו מצערת מאוד: מכיוון שלסוכנים הנוסעים של משרדי הממשלה לא היה בכלל מה לדווח, החליטו להליט את הכל במעטה של סוד מדיני חשוב. "העולם הזה" מדווח לך, בהסתמך על מקורותיו הביטחוניים בחו"ל, למה עלה המשאומתן עם השוק על שרטון.

★ ★ ★
חלום ישראל האירופית

ה שוק הוא אחד משני האיגודים הגדולים של מדינות אירופה. הוא מקיף את גרמניה המערבית, צרפת, איטליה ואת ארצות בנלוקס (בלגיה, הולנד ולוקסמבורג הוזערה). האיגוד השני — "איגוד הסחר החופשי האירופי", המקיף מלבד אנגליה בעיקר את הארצות הסקנדי נביות, הוא הרבה פחות מאורגן.

השוק חיסל לא רק את מרבית הגבלות הסחר והתנועה של הון ושל עובדים בין חבי ריו, אלא גם קבע מישטר אחיד של מכסים כלפי חוץ ושל מיסים כלפי פנים. כוונת ה שוק גם להגני, כבוא הזמן, למטבע אחיד ולי איתוד מדיני מרחיקלכות. צעדים אלה עוכבו עלידי רהיגול — אך אין ספק שהם יוגשמו בעתיד.

תיאורטית פתוח השוק, המורכב כיום משש מדינות, להצטרפות של ארצות אחרות. מעשית נעשה הדבר קשה יותר עם התקדמות האיתוד בין חלקיו. מדינה חדשה בשוק היתה צריכה להסתגל במהירות רבה למצב שהתפתח אצל החתיקות תוך עשר שנים — והדבר כימעט בלתי-אפשרי במשך מודרני מורכב. לכן מאפשרים למדינות, שמדינות השוק מסכימות להצטרפותן בעתיד הנראה לעין ל"היס פח" — דהיינו ליהנות מחלק מן היתרונות של ההשתיי כות המלאה, מבלי שהדבר מחייב אותן מייד להנהיג את מישטר המכסים והמיסוי הנהוג בשוק.

למדינות כאלה אין, כמוכזב, שום קול במדי עצת השוק. הן מתקבלות רק, אם אכן השוק משיכנע כי הן מסוגלות להנהיג את השינויים הדרושים בכלכלתן כדי להידמות למדינות הוותיקות.

ישראל, שמדיניות ממשלתה והאיכה הערבית סגרו לפנייה את מרבית המרחב השמי, זקוקה למרחב הכלכלי שהשי תיכות כלשהי לשוק האירופי המשותף יכולה להבטיח. כיום זורם, כאמור, 27% מן היצוא הישראלי לארצות השוק, שיוק חופשי של תוצרת ישראל, שיש לה לעת עתה עוד יתרון של כוח-עבודה זול יחסית, בארצות ה שוק, יכול היה להשתית את כלכלת הארץ על יסודות בריאים.

ישראל, מארצות השוק החשובות — גרמניה המערבית והולנד — הן מדינותיה הטובות של ישראל (כל אחת וטעמה עימה). אטליה אינה מתנגדת, בדרך כלל, למישר אלות ישראליות, אלא אם הן נוגעות ליצוא פרי ההדר (ב-1968 שיוקנו 47% מהדרינו בשוק, ויצוא זה היתה 24% מכלל יצואנו לארצות אלה). בלגיה נייטרלית — וצרפת, כמוכזב, מתנגדת לכל דבר שהוא טוב ליהודים ולכן רע לערבים. אלא שדחיק צרפת הפגיעה בכרייה שאינה מתנגדת להסכם עם ישראל, אם הסכם דומה יוצע למדינה ערבית